
ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონალურ ბიუროში 2012 წლის 12 ნოემბერს გამართული საჯარო დისკუსია თემაზე:

„საქართველოს კულტურის პოლიტიკა წარსულსა და მომავალს შორის“

ძირითადი მომხსენებლები:

სოფიო კილასონია - კულტურის კვლევისა და კოორდინირების ცენტრი, დამფუძნებელი

ნიკო ნერგაძე - რადიო „თავისუფლება“, ჟურნალისტი

გურამ ოდიშარია - საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრი

ნინო სანადირაძე - საქართველოს ეროვნული მუზეუმი, პროექტების მენეჯერი

მოდერატორი: გოგი გვახარია, რადიო თავისუფლების ჟურნალისტი

გოგი გვახარია - მოგესალმებით. ამავე თემაზე შეხვედრა 2004 წელსაც მოეწყო, ფონდ „ღია საზოგადოება - საქართველოში“. აქაც ვხედავ ადამიანებს, რომლებიც იმ შეხვედრას ესწრებოდნენ. როგორც მახსოვს მაშინ შეხვედრაში კულტურის მინისტრი გოკა გაბაშვილი მონაწილეობდა და ძალიან ბევრ მნიშვნელოვან ცვლილებას დაგვპირდა. ის დისკუსია ჩაწერილი მაქვს და ხშირად ვუსმენ. დარწმუნებული ვარ, დღესაც იგივეს ვეტყვით კულტურის მინისტრს, რასაც მაშინ ვეუბნებოდით. მინდა ყველას გთხოვოთ, რომ ეს არ იყოს შეხვედრა კულტურის მინისტრ გურამ ოდიშარიასთან. ამ შემთხვევაში იგი ჩვენი თანასწორია და ყველამ ერთად უნდა ვისაუბროთ იმაზე, რა ვუყოთ ქართულ კულტურას და როგორი უნდა იყოს კულტურის პოლიტიკა. ჯერ მომხსენებლებს მოვუსმინოთ, შემდეგ კი შეგეძლება დასვათ კითხვები. ახლა სოფო კილასონიას მოვუსმინოთ.

სოფო კილასონია - მოგესალმებით. დიდი მადლობა ფონდს მოწვევისთვის და დამსწრე საზოგადოებას მობრძანებისთვის. ალბათ უნდა გავყვეთ კონცეფციას, რომელიც დღევანდელი დისკუსიისთვის მომზადდა. შევეცდები გამოვკვეთო მთავარი აქცენტები იმ სივრცისა, რომელსაც კულტურის პოლიტიკის სივრცე დავარქვით. მაგრამ მანამდე მინდა რამდენიმე სიტყვით შევეხო ბოლო პერიოდის დისკუსიებს, რომლებიც იმართებოდა ტელევიზიებში, წერილებს, რომლებშიც ხელოვნების კრიტიკოსები და ხელოვანები მომავალ მინისტრს და სამინისტროს კადრებს ვთხოვდით, მათი ინსტიტუციები პროფესიონალებით დაკომპლექტებულიყო და გამორიცხულიყო პარტიული ნიშნით დანიშვნა, მომხდარიყო კულტურის დეპოლიტიზება, აღარ შეგვემჩნია ფავორიტიზმი და ა.შ. სატელევიზიო დისკუსიებში ფორმატიდან გამომდინარე ჩვენი შეხედულებები ხშირად მხოლოდ რამდენიმე სიტყვით გამოხატულ პრეტენზიებად მოჩანდა. ამიტომ პასუხად ყოველთვის გვეუბნებოდნენ, რომ კულტურაში ძალიან ბევრი პროექტი ფინანსდებოდა. სწორედ ამ თემით დავიწყებ ჩვენი უახლოესი წარსულის კულტურული პროცესების მიმოხილვას.

პროექტები ნადვილად ფინანსდებოდა და იმის თქმა, რომ ამ მიმართულებით თანხა არ იხარჯებოდა, ინფანტილიზმი იქნებოდა. 2003 წლიდან დღემდე არსებობს ძალიან დიდი ჩამონათვალი იმისა, თუ რა დაფინანსდა. ჩამოთვლილია კონცერტები, პროექტები, გამოფენები, კულტურული ძეგლების რეაბილიტაცია. ჩამონათვალი ძალიან დიდია, ამიტომ ოპონენტები სუსტები ვიქნებით, თუკი პოლემიკის ზედაპირულ შრეზე დავრჩებით. როდესაც ვამბობთ, რომ არა ვგაქვს კულტურის პოლიტიკა და სტრატეგია, არ ვგულისხმობთ იმას, რომ მოგვაკლდა “ივენტები” და ღონისძიებები, კონცერტები და შოუები ან წირვა-ლოცვები ახლადამენებულ და “რეაბილიტირებულ” ტაძრებში. საქმე ეხება იმას, რომ კულტურის პოლიტიკა არ არის მხოლოდ სხვადასხვა მიმართულებებით დახარჯული ბიუჯეტი. მასში ჩვენ ვგულისხმობთ საზოგადოებაში, კულტურულ სივრცეში მომწიფებული აუცილებლობებისადმი რეაგირებას. ამიტომ ვმიჯნავთ ერთმანეთისგან პროექტებს, რომლებიც ფინანსდებოდა და იმ აუცილებლობას, რომელიც იყო კონკრეტულ დროსა და სივრცეში კულტურის სფეროში. კულტურის პოლიტიკა სწორედ ამ აუცილებლობებზე რეაგირების სისტემური, თანმიმდევრული სტრატეგიული მუშაობაა.

კულტურის პოლიტიკაზე მუშაობა გულისხმობს თეორიულ მომზადებას, თეორიული მასალის არსებობას შესაბამისი კანონმდებლობისა. ამ თეორიული საქმიანობის საფუძველზე აუცილებელი იყო და არის, დადგინდეს პრობლემური

ამოცანები და მესამე, და ალბათ ყველაზე მნიშვნელოვანი პუნქტი, რომელშიც ყველაზე მეტად მოვიკოჭლებდით - ამ ამოცანების მიხედვით შერჩეული მეთოდები, სტრატეგიული მუშაობა, თანმიმდევრულობა, არსებული პრობლემების გადასაჭრელად.

ბოლო წლების კულტურულმა პროცესებმა რამდენიმე სურვილი აღძრა. შევეცდები მათ დახასიათებას. ყველა მნიშვნელოვანი, რამაც პოლემიკაში ჩაგვითრია, იყო კულტურის პოლიტიზება. ნებისმიერი დარგი შეგვიძლია დავასახელოთ, სადაც გადაწყვეტი იყო არა პროფესიონალების აზრი, არამედ პოლიტიკოსების გადაწყვეტილება. რამდენიმე მაგალითს მოვიყვან და თქვენ შეგიძლიათ შემდგომ დამეხმაროთ ამ ჩამონათვალის შევსებაში. ავიღოთ თუნდაც კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სფერო. ყველაზე მნიშვნელოვანი ძეგლების რეაბილიტაციის დროსაც კი, როდესაც პიკს აღწევდა პოლემიკა, გადაწყვეტილებას მაინც პოლიტიკოსები ღებულობდნენ, ანდა რომელიმე დეპარტამენტის ან სამსახურების უფროსები, და ეს გადაწყვეტილებები იშვიათად იყო პროფესიონალური. ახლაც, როდესაც ვარაუდობდნენ, თუ ვინ უნდა დაენიშნათ მინისტრის მოადგილეებად, ხაზი ესმებოდა იმას, რომ ესა თუ ის ადამიანი განათლებით ხელოვნებათმცოდნე იყო. მაშინ მომივიდა აზრად, რომ კულტურული მემკვიდრეობის დაცვას განათლებით ხელოვნებათმცოდნეები ხელმძღვანელობდნენ, მაგრამ ბაგრატის ტაძრისა და სვეტიცხოვლის რეაბილიტაციის დროს, ტაო-კლარჯეთის საკითხის განხილვისას, დავით გარეჯის შემთხვევაში მათ გადაწყვეტილებები არ მიუღიათ როგორც ხელოვნებათმცოდნეებსა და რესტავრატორებს. გადაწყვეტილებები მიიღეს როგორც ადამიანებმა, რომლებიც წავიდნენ კომპრომისზე საპატრიარქოსთან, პოლიტიკურ და პარტიულ ინტერესებთან. მხოლოდ განათლების დამადასტურებელი ცნობა არ ჭრიდა.

პოლიტიზებული იყო სახელოვნებო განათლების სფეროც, სადაც ნაცვლად ქმედითი გადაწყვეტილებების მიღებისა იმის შესახებ, თუ როგორ იქნებოდა შესაძლებელი სასწავლო პროცესის გაუმჯობესება, ან რესურსების მოძიების შესახებ უცხოელი პროფესორების მოსაწვევად, ან ახალგაზრდების სტაჟირებისთვის, ამ სფეროსთან შეხებაც მხოლოდ კადრების ცვლით შემოიფარგლებოდა.

შეიძლება გავიხსენოთ ქალაქების განაშენიანება, ახალი მონუმენტები. ამ შემთხვევაშიც გადაწყვეტილებები გარკვეულ ინდივიდებს და გუნდებს უკავშირდებოდა. ყველაზე მტკივნეული იყო ის, რომ კულტურის სამინისტროს სხვადასხვა თანამდებობის პირები ამბობდნენ, რომ ისინი მუშაობდნენ როგორც ერთიანი გუნდი. საზოგადოების ნაწილი ალბათ მიიჩნევს, რომ ეს გუნდური მუშაობის საუკეთესო მაგალითი იყო, თუმცა გუნდურ მუშაობაში სამწუხაროდ პარტიული და პოლიტიკური ინტერესებით გაერთიანებული ადამიანების გუნდური მუშაობა იგულისხმებოდა და არა პროფესიული ინტერესებით და აუცილებლობებით გამოწვეული გუნდურობა.

კულტურის პროცესებისათვის ასევე დამახასიათებელი იყო ფასადურობა და ზედაპირულობა. შეიძლება გავიხსენოთ დიდი რესურსის ჩადება კონცერტებში ან ისეთი სახის რეაბილიტაცია-რესტავრაციებში, სადაც სამუშაოების განხორციელება ფუნდამენტური კვლევების საფუძველზე არ მიმდინარეობდა და მისი მიზანი ზედაპირული ეფექტის მოხდენა იყო.

როდესაც რომელიმე მნიშვნელოვანი პრობლემის გადასაჭრელად თანხების მოძიებაზე იყო საუბარი, საპასუხოდ ამბობდნენ, რომ ამისთვის ქვეყანას არ ეცალა და არც საამისო ბიუჯეტი არ არსებობდა. სტატისტიკა ძალიან ზედაპირულია, იმიტომ რომ

ინფორმაცია ყოველთვის ღია არ ყოფილა. იგი გვიჩვენებს, რომ კულტურაში ბოლო წლებში ძალიან ბევრი ფული იხარჯებოდა, საქმე ეხება ათეულობით მილიონს. თანხა იყო, მაგრამ ის მიემართებოდა სახალხო დღესასწაულების ორგანიზებაში ან საინტერესო სტუმრების ჰონორარებში. ამის წინააღმდეგი შეიძლება არ ვიყოთ, მაგრამ როდესაც სახელოვნებო სასწავლებლებისთვის წლიდან წლამდე მცირდებოდა ბიუჯეტი, საქართველოს ბიუჯეტიდან ძალიან ხელგაშლილად მიემართებოდა თანხა ამ ტიპის ღონისძიებებისაკენ, რაც ალოგიკურად გვეჩვენება.

ფასადურობის კიდევ ერთი გამოვლინებაა ჩემი აზრით კულტურის პროცესები რეგიონებში, უფრო სწორად მათი არარსებობა. ყველაზე ნიშანდობლივი ჩემთვის, როგორც ჟურნალისტისთვის რეგიონებთან დაკავშირებულ საკითხებზე მუშაობისას ის იყო, რომ დიალოგი საერთოდ შეუძლებელი იყო იმ უწყებებთან, რომლებსაც ამ საკითხების გადაჭრა ევალებოდა. ასე რომ რეგიონებში მიმდინარე პროცესებთან დაკავშირებით მაქვს მხოლოდ ის ცოდნა, რაც შეიძლება თითოეულ თქვენგანს ჰქონდეს. ეს საკითხი მხოლოდ ქალაქიდან, ცენტრიდან გაგზავნილი კონცერტებით და თეატრების ინფრასტრუქტურის მცირეოდენი გაუმჯობესებით შემოიფარგლებოდა.

ყველაზე მნიშვნელოვანი ის იყო, რომ კულტურა, თანამედროვე ხელოვნება, რომელიც დისკუსიების, ახალი სააზროვნო სივრცის შექმნის მაპროვოცირებელი უნდა იყოს, ამას ვერ ახერხებდა. კულტურა იყო დეკორაცია, რომელშიც ვითარდებოდა გარკვეული პოლიტიკური თუ საზოგადოებრივი პროცესები. ამის მაგალითად შეიძლება მოვიშველიოთ მონუმენტების დადგმისადმი ცხოველი ინტერესი. ეს ერთი მხრივ ეკუთვნის ახალი იდეოლოგიის სწრაფად და საზოგადოებისთვის ძალადობითაც კი თავს მოხვევას. იმიტომ რომ თუ მათთან იდენტიფიკაციას ვერ ახდენს არა რიგითი მოქალაქე, არამედ პროფესიონალები და არტისტული სივრცე, ბევრისგან მომისმენია და მეც ვეთანხმები, ეს შეიძლება ჩაითვალოს ძალადობად საზოგადოებაზე.

კულტურა რომ მხოლოდ მასკულტურად აღიქმებოდა, ამაზე თქვენს ყურადღებას არ შევაჩერებ, რადგან ეს თემა მრავალგზის ს იქნა განხილული. ყველაზე რთული ხელოვნებისთვის ალბათ ის იყო, რომ საქართველოში წლების განმავლობაში არ შექმნილა სივრცე ახალგაზრდა ხელოვნებისთვის და ახალი თაობის ადამიანებისთვის. სახელმწიფო კულტურის პოლიტიკის სტრუქტურებისთვის უფრო საინტერესო იყო დიალოგი ავტორიტეტებთან. არც იყო ყოველთვის წარმატებული, მაგრამ მაინც. ზოგიერთ “ცნობად სახესთან” მაინც იმართებოდა თანამშრომლობა. სამწუხაროდ დღემდე არ არსებობს რესურსი, რომელიც წახალისებდა ახალგაზრდა ხელოვნებს, რაც პირდაპირ მიუთითებს კულტურის როლის ხედვას საზოგადოებისთვის. ამას უკავშირდება ის, რომ ვერ შეიქმნა კონკურენტული გარემო. პროექტები, რომლებიც ფინანსდებოდა, გამორჩეული იყო არაკონკურენტულ გარემოში. სამინისტრო თუ თბილისის მუნიციპალიტეტის კულტურის სამსახური არ აცხადებდა კონკურსებს. აქვე აღსანიშნავია, რომ სამინისტროსა და მუნიციპალიტეტებს შორის დღემდე არ არის გამიჯნული ფუნქციები კულტურის მენეჯმენტთან მიმართებით. ადამიანებმა, რომლებიც ამ სფეროში მუშაობენ, ხშირად არ იციან კონკრეტული სპეციფიკის პროექტი რომელ ინსტიტუციას დააინტერესებს ან ვის აქვს რესურსი. ამიტომ ხშირად ფავორიტულ პროექტს ყველა ერთად აფინანსებს და არაფავორიტულ ჩანაფიქრს - არავინ.

რადგან შევებე ინსტიტუციების სტრუქტურას, არ შეიძლება არ ვისაუბრო იმაზე, თუ რას წარმოადგენს ზოგადად კულტურის სამინისტრო. ჩემი აზრით საზოგადოებისთვის ჯერ კიდევ არ არის ცხადი, რა ინსტიტუციასთან აქვს საქმე. ის

ასრულებს ფონდის როლს, რომელსაც უჩნდება ხოლმე სურვილი პერიოდულად დააფინანსოს ესა თუ ის გამოფენა თუ პროექტი. ეს ცხადად ჩანს ხელოვნების დარგში, სადაც არ არის ჩამოყალიბებული კრიტერიუმები, სისტემა და კონკურენტული გარემო. კინოხელოვნების განვითარების სფეროს მიმართულებით ინსტიტუციის საკითხი შეიძლება უფრო მკაფიო იყოს, სადაც არსებობს ისეთი ქვე-ინსტანცია, როგორც არის ეროვნული კინოცენტრი. მთელ რიგ შემთხვევებში სამინისტრო თავად არის ორგანიზატორი კონცერტებისა და ღონისძიებებისა. ამას ემსახურება ყველაზე დიდი დეპარტამენტი - ღონისძიებების დეპარტამენტი. ბევრი ადამიანის აზრით არის ალოგიკური, სამინისტრო თავად იყოს ღონისძიებების ორგანიზატორი და ერთპიროვნულად წყვეტდეს, რომელი კონცერტი დააფინანსოს და რომელი არა. ალოგიკურია იმიტომაც, რომ სამსახურებს, რომლებიც ექვემდებარებიან ამ დეპარტამენტს, თავად აქვთ შეხება ამ ღონისძიებებთან და პროექტებთან. ამიტომ ცოტა რთული გასაგები იყო, როგორ შეიძლებოდა ღონისძიებების დეპარტამენტი ყოფილიყო ზემდგომი ორგანო ისეთი დეპარტამენტებისა, როგორც არის ხელოვნების და განათლების, მუსიკის, კინოს, ძეგლთა დაცვის და ა.შ. ეს გვაფიქრებინებდა, რომ ხელოვნება და კულტურა სახელმწიფოსთვის ერთჯერადი ღონისძიება იყო ერთჯერადი მთაბეჭდილების მოსახდენად.

ამ ბოლო დროს ხშირად საუბრობენ იმაზე, უნდა არსებობდეს თუ არა საერთოდ კულტურის სამინისტრო. რაკი კულტურის სამინისტრომ საზოგადოების გაღიზიანება მოახერხა, და მიგვაჩნია, რომ ვერ მოხერხდა მისი ფორმირება, როგორც ჯანსაღი სახელმწიფო ინსტიტუციისა, საზოგადოების ნაწილი ფიქრობს, რომ ის უნდა გაუქმდეს. ვფიქრობ, რომ მისი გაუქმება მხოლოდ იმიტომ, რომ ფუნქციები ვერ შეასრულა, არ შეიძლება. ევროპულ ქვეყნებში, სადაც კულტურის სამინისტროს ფუნქციები მინიმუმამდეა დაყვანილი, მათ მოახერხეს შეექმნათ ფონდები და ქვესტრუქტურები, რომლებიც ემსახურებიან სხვადასხვა სფეროში ჩართულ ადამიანებს და ჭრიან სხვადასხვა ამოცანებს. რაც შეეხება ამერიკის შეერთებული შტატების გამოცდილებას, გასათვალისწინებელია თავად შტატების, გუბერნიების როლი და მათი კულტურის პოლიტიკა. ამ ქვეყანას კულტურის პოლიტიკის მოწყობის სხვა სისტემა აქვს. მინდოდა ბევრ პუნქტს შევხებოდი, ამიტომ ჩემი მოხსენება ზედაპირული გამოვიდა. თუ კითხვებს დამისვამთ, მომეცემა ამ საკითხების ამოწურვის საშუალება.

გოგი გვახარია - ახლა ნიკო ნერგაძეს გადავცემ სიტყვას. გთხოვთ მედიის როლზეც ვისაუბროთ კულტურის პოლიტიკაში. იმიტომ რომ მე მგონი ეს ძალიან მნიშვნელოვანია და ალბათ ამ თემას გვერდს ვერ ავუვლით.

ნიკო ნერგაძე - დიდი მადლობა ბიოლის ფონდს მოწვევისთვის. ვიდრე მედიის როლზე ვისაუბრებ, ორიოდ სიტყვით მოგახსენებ ჩემს აზრს იმის შესახებ, თუ რა როლი შეიძლება ჰქონდეს სახელმწიფოს კულტურის პოლიტიკის გატარებაში, განსაკუთრებით მუსიკისა და ალტერნატიული ხელოვნების სფეროში, რაც ჩემთვის ყველაზე მეტად არის საინტერესო.

პირველი პრობლემა, რომელსაც ვხედავ და აქ მნიშვნელობა არა აქვს ვინ იქნება მთავრობაში, ყველა წააწყდება მას, ის არის, რომ ინვესტიცია ამ სფეროში ყოველთვის არ იძლევა ადეკვატური უკუგების საშუალებას, ანუ მეტი ფულის ჩადება არ ნიშნავს იმას, რომ აუცილებლად უკეთეს პროდუქტს მიიღებ. არის მთელი რიგი სფეროები, დავარქვათ მასკულტურა, შოუბიზნესი, ხელოვნების ქვესფეროები, რომლებიც

ბიზნესთან არის გაიგივებული, რა შეიძლება გააკეთოს კულტურის სამინისტრომ მათ წასახალისებლად. მე მგონი სახელმწიფოს აქ მართლაც აქვს გარკვეული როლი, მაგრამ შეიძლება ეს ეკონომიკის სამინისტროს უფრო ეხებოდეს ვიდრე კულტურის სამინისტროს, იმდენად რამდენადაც ბიზნესის განვითარება ძალიან კარგი იქნება მეტი სამუშაო ადგილის გამო, ფულის მეტი მიმოქცევის გამო, მაგრამ სხვა მხრივ, შოუბიზნესი თუ იქნება, ძალიან კარგი, მაგრამ თუ არ იქნება, არც ეს იქნება უბედურება, იმიტომ რომ ძალიან მისი შენარჩუნება არ ღირს.

რაც შეეხება ღონისძიებების მოწყობას, რაზეც სოფომაც ისაუბრა, კულტურის სამინისტროს დიდი ნაწილი ერთგვარ „ფრედო კორლეონედ“ იყო გადაქცეული. შეიძლება სახელმწიფოს სჭირდებოდეს, ჩამოსული სტუმარი გაართოს, ან აქ მყოფს უმასპინძლოს, მაგრამ ეს კულტურის პოლიტიკის დიდი ნაწილი არ არის. საუბარია ხოლმე იმაზე, რომ სახელმწიფომ მეტი ყურადღება უნდა დაუთმოს ალტერნატიული ხელოვნების განვითარებას, მუსიკა იქნება თუ სხვა, მაგრამ არ ვიცი რა უნდა გაკეთდეს. თუ არის მემბოხე სული, რომელსაც უნდა დაწეროს რაიმე ისეთი, რაც დაუპირისპირდება საზოგადოების მიდგომას ამა თუ იმ საკითხის მიმართ, თუ არის მუსიკოსი, რომელსაც უნდა, რომ სისტემას კიდევ ერთი ბზარი მიაყენოს, ძალიან კარგია და ამით ვითარდება ყველაფერი. მაგრამ მეორე საკითხია, რამდენად შეძლებს ამის გაკეთებას ხელოვანი, რომელსაც სახელმწიფო აფინანსებს. პირიქით, მგონია რომ რაც უფრო მეტად აფინანსებს სახელმწიფო, მით უფრო ნაკლებად გაქვს თუნდა მორალური უფლება, მის წინააღმდეგ ამბოხდე. როდესაც უმრავლესობის ფულს იღებ ბიუჯეტის სახსრებიდან, ნაკლებად გაქვს ამის გაკეთების საშუალება. არა მგონია, რომ რამდენიმე წლის შემდეგ თვითონ ხელოვანს უწყობდეს ეს ხელს.

რაც შეეხება პოლიტიკის გატარებას, რაც პრობლემა იყო წინა ხელისუფლებასთან დაკავშირებით და ახლაც გრძელდება, მოელიან ხოლმე, რომ სახელმწიფომ უნდა განავითაროს გემოვნება და დანერგოს, რა არის სწორი და რა არა. ბევრი ამბობდა კიდევ, რომ წინა ხელისუფლება ცდილობდა შეექმნა ახალი ტიპის ადამიანი, ძალიან დაენერგა რაღაც ფასეულობები, რომლებსაც შეიძლება მე ვიზიარებდე და ვფიქრობდე, რომ სწორია, მაგრამ არა მგონია ის მეთოდები, რომლითაც ეს ხდებოდა, ეფექტიანი ყოფილიყო. ავიღოთ თუნდაც ინგლისურ ენაზე ფილმების ყურება. პირადად ჩემთვის ეს მართლაც უფრო კომფორტულია, იმიტომ რომ კარგად ვიცი ინგლისური ენა და მირჩევნია ფილმს ინგლისურად ვუყურო და არა რუსულად, მაგრამ შემდეგ აღმოჩნდა, რომ თავად ტელევიზიების წარმომადგენლების თქმით, ეს პრობლემას ქმნის ტელევიზიებისთვის, როგორც ბიზნესისთვის, იმიტომ რომ ხალხი აღარ უყურებდა გაუხმოვანებელ სერიალებს.

ხშირად აკრიტიკებენ მედიას, რომ სწორედ ის ნერგავს ცუდ გემოვნებას. სხვები ამბობენ, რომ პირიქით, ხალხისგან არის ამაზე მოთხოვნა. ჩაკეტილი წრეა, რომელმა დაიწყო, ვერ გაიგებ. ამაზე პასუხი არა მაქვს. რამდენად შესაძლებელია ვინმე ხელოვნურად ჩაერიოს და ჩაუნერგოს ადამიანებს, რას უყურონ. ხშირად ამბობდნენ, “რუსთავი2-ს” ან “იმედს” რამე უფრო ნორმალური გაეკეთებინა. უამრავი მედიასაშუალებაა. ინტერნეტზე ათასი არხია, რომლის ყურებაც შეგიძლია. ამის საპირისპიროდ მოჰყავთ არგუმენტი, რომ რეგიონებში არ არის ხელმისაწვდომი ინტერნეტი, მაგრამ ესეც ვითარდება. დღეს მილიონ სა მასი ათასი მობილური ინტერნეტის მომხმარებელია, ამას ემატება ოთხასი ათასი სწრაფი ინტერნეტის მომხმარებელი, ოფტიკური იქნება თუ დიესელი. გამოდის, რომ საქართველოს ნახევარი

ინტერნეტიზებულია. მეორე ნაწილს თუ “რუსთავი2-ით” “MEZZO-ს” მიაწვდი, არ ვიცი ეს სადამდე მივა. თუ ბუნებრივად არ იქნება ამაზე მოთხოვნა, დარჩება ის, რაც არის.

ჩემი აზრით თვითმმართველობა და დეცენტრალიზაცია არის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი, რაც შეიძლება მოხდეს. რაც შეეხება მონუმენტურ ხელოვნებას, სტალინის ძეგლზე იყო ხოლმე საუბარი, უნდა აეღოთ თუ არა. ახლა ლაპარაკობენ იმაზე, უნდა დადგან თუ არა. ჯერ ალების წინააღმდეგი ვიყავი, ახლა დადგმის წინააღმდეგი ვარ. თუ ბათუმს ან თბილისის რომელიმე უბანს არა აქვს იმის საშუალება, მონაწილეობა მიიღოს იმის გადაწყვეტაში, როგორ უნდა განვითარდეს ქალაქი, ამას მოყვება მომწონს-არ მომწონს დონეზე კამათი, როდესაც შეიძლება დეცენტრალიზება მოხდეს, ვანდოთ თავად მოსახლეობას, გადაწყვიტონ რა უნდათ და რა არა. ბოლოსდაბოლოს კულტურის სამინისტროსთვის კარგი იქნება, თითო მაინც ექნება გასაშვარი, რომ ეს თვითონ ქალაქმა გადაწყვიტა. თუმცა ესეც დასაბალანსებელია. მარტო ხალხს რომ მივანდოთ, შეიძლება წინ არ წავიდეს ეს ყველაფერი.

გოგი გვახარია - ვიდრე ბატონ გურამს გადავცემდე სიტყვას, ჩემს აზრს მოგახსენებთ. შევეკამათები ნიკოს. კულტურის სამინისტროზე მართლაც არის საუბარი, რომ ეს კომუნისტური ინსტიტუტი და გადმონაშთია. ვფიქრობ, რომ საბჭოთა ეპოქაში არ უნდა ყოფილიყო კულტურის სამინისტრო და სწორედ დღეს არის ის საჭირო, აგრესიული ბაზრის პირობებში, როდესაც ძალიან ბევრ ნიჭიერ ხელოვანს სჭირდება დახმარება.

ნიკო ნერგაძე - ბოლოს დავძენ, სახელმწიფოს ფუნქცია აქვს იმ კუთხით, რომ გადარჩეს ხელოვნების ის სფეროები, რომლებიც თავს ვერ შეინახავს. სახელმწიფოს იმის გაკეთება შეუძლია, რომ შექმნას სივრცე, რომელსაც ნაწილობრივ აკეთებდნენ კიდეც, მაგრამ ამ სივრცეებში მოძრაობაც უნდა დაიწყოს. ახალგაზრდა ნიჭიერ ახალგაზრდას უნდა ჰქონდეს იმის შესაძლებლობა, რომ რამე გააკეთოს და აქედან ფული აიღოს. ეს ეხება კინოსაც და თეატრსაც.

გოგი გვახარია - რაც შეეხება სახელმწიფოს წინააღმდეგ ამბოხებას, რა თქმა უნდა კულტურის სამინისტრომ ხელოვანს ფული არ უნდა მისცეს იმისათვის, რომ ის სახელმწიფოს აუმბოხდეს, მაგრამ მან უნდა მისცეს ხელოვანს ფული იმისათვის, რომ საზოგადოებამ ტვინი გაანძრიოს. მე ერთი შესანიშნავი მაგალითი ვიცი და არ შემძლია ეს პროექტი არ ვახსენო. ეს არის რუმინული კინოცენტრის მაგალითი. არ ვიზიარებ სოფოს აზრს, რომ კინოცენტრი წარმატებული პროექტია საქართველოში. შარშანდელ და შარშანწინდელ ამბებს ვგულისხმობ. კანის კინოფესტივალზე კინოცენტრის ბაზრობაა გახსნილი, ყოველ დილით ჩავუვლი ხოლმე მას, ვნახულობ ფილმს 9 საათზე, გამოვდივარ სენსიდან 12-ის ნახევარზე და ყველა პავილიონი ღიაა ქართულის გარდა. ეს ბევრჯერ მომხდარა და ჩემთვის გაუგებარი რჩება, რა როლს ასრულებს ეს პავილიონი იქ, როდესაც ასეთი მძიმე მდგომარეობაა ქართულ კინოში.

რუმინული მაგალითი იდეალურია იმ თვალსაზრისით, რომ კარგად ასაბუთებს იმას, თუ რამდენად საჭიროა კინოცენტრი და კულტურის სამინისტრო. რუმინელები ნამდვილად ვერ დაიტრაბახებდნენ კარგი კინოთი, აღმოსავლეთ ევროპაში ყველაზე ცუდი კინო ჰქონდათ. 90-იან წლებში რუმინულმა კინოცენტრმა და კულტურის სამინისტრომ მოიგონეს რამდენიმე თემატური პროექტი. დაჯდა რამდენიმე კაცი და

დაიწყო ფიქრი იმაზე, რა სჭირდებოდა რუმინულ საზოგადოებას, რა იყო რუმინული საზოგადოების პრობლემები. ჩამოწერეს პრობლემები და გამოაცხადეს კონკურსები. უამრავი პროექტი შემოვიდა. მათგან ყველაზე საინტერესოები ამოარჩიეს. კულტურის სამინისტრო და კინოცენტრი ეხმარება ხელოვანს, ფულს აძლევს იმისათვის, რომ სტიმული მოახდინოს ხელოვნების ამ დარგზე. დღეს ერთ-ერთი ყველაზე ძლიერი სკოლა კინოში მსოფლიოში რუმინეთს აქვს, რომელსაც კინოხელოვნების განსაკუთრებული ტრადიცია არ ჰქონია. მათ თავიანთი პრობლემები მხატვრულ ხარისხში აიყვანეს. ალბათ ხელოვნების სხვა სფეროშიც შეიძლებოდა იგივეს გაკეთება, მაგრამ სამწუხაროდ ჩვენი კულტურის სამინისტრო ღონისძიების დეპარტამენტის დაფინანსებით იყო დაკავებული. ჩემი აზრით ეს არის ძალიან სამარცხვინო. მხოლოდ სიტყვებისთვის, “ღონისძიების დეპარტამენტი”, ვინმემ მართლა შეიძლება მოითხოვოს კულტურის სამინისტროს დახურვა. იმიტომ რომ ღონისძიების დეპარტამენტი ჩემი აზრით გულისხმობდა არა ადამიანების გართობას, არამედ ეს იყო პოლიტიზებული, იდეოლოგიზებული ინსტიტუტი, რომელიც კრიტიკულ და კრიზისულ მომენტებში ხალხის გამოთავყვანებას ემსახურებოდა. შეიძლება ბევრს არ მოსწონდეს ეს მოსაზრება. ამიტომ გვგონია, რომ პირველი, რაც უნდა გააკეთოს კულტურის სამინისტრომ ის არის, რომ უნდა ებრძოდეს იმას, რომ ისედაც მძიმე მდგომარეობაში მყოფი საზოგადოება არ გამოთავყვანდეს. საინტერესოა ბატონი გურამი რას გვეტყვის.

გურამ ოდიშარია - დიდი მადლობა. ბიოლის ფონდში ხშირად დავდიოდი რადიანის ქუჩაზე. შემდეგ ერთი-ორჯერ აქაც ვიყავი, ასე რომ ერთ-ერთი თქვენთაგანი ვარ. ერთადერთი, რაც გვაშორებს, ჩემი ჰალსტუხია. როდესაც ჩემს კოლეგებს ვეკითხები, იკრიბებიან თუ არა აგრონომები და სწერენ თუ არა სოფლის მეურნეობის მინისტრს დანიშნოს მოადგილედ ესა თუ ის კაცი ან ქალბატონი, უკვირთ და მეუბნებიან, რომ ასეთი რამ არ ყოფილა არც მათთან, არც სხვა სამინისტროში. ჩვენ რა თქმა უნდა გამონაკლისი ვართ. ეს არის ჩვენი ბედისწერა, მას კი უნდა შეეგუო.

ძალიან მიხარია, რომ დღეს ერთ-ერთ მოადგილედ დავნიშნეთ ქალბატონი მარინე მიზანდარი, რომელიც რამდენიმე საათში ბრიუსელში მიფრინავს, მაგრამ მიუხედავად ამისა ახლა აქ გახლავთ. ბატონმა გოგიმ სწორად აღნიშნა, ამჯერად მე არ ვარ მინისტრი, არამედ ბიოლის ფონდის პროექტის ერთ-ერთი განმხორციელებელი. ეს პროექტი რამდენიმე წლის წინ განვახორციელე და კულტურა ჩვენსა და აფხაზებს შორის ურთიერთობის საშუალებად გამოვიყენე და ამის შემდეგაც ასე იქნება. ჩვენ დაგვაკლდა კულტურული ურთიერთობები არა მარტო სხვებთან არამედ თავად ჩვენს საზოგადოებაშიც. მეგობრებმა უკვე ბევრი ისაუბრეს იმ პოლიტიზებასთან დაკავშირებით, როდესაც საზოგადოება “ჩვენიანად” და “იმათიანად” იყოფოდა. ეს პროცესი დღესაც გრძელდება. ბავშვობაში ჩემი თაობის ხალხი ომობანას ვთამაშობდით და იყვნენ „გერმანელები“ და ვიყავით „ჩვენიანები“. სამწუხაროდ ასეთი სამწუხარო რამ იყო ჩვენს შორის.

არაერთგზის გვითქვამს, რომ ყველანი ერთად გავიმარჯვებთ და კულტურის სამინისტრომ აუცილებლად უნდა თქვას თავისი სიტყვა. ძალიან ბევრი პრობლემაა ჩვენს წინაშე. რამდენიმეზე გავამახვილებ თქვენს ყურადღებას. მე მქონდა პატივი შევხვედროდი ახალგაზრდებს, ნიკოლაძის 5-ში, “დივანში”, დღევანდელი შეხვედრაც პატივია ჩემთვის, და ყველა ამ შეხვედრაზე გამოითქმებოდა საყვედური იმის გამო, რომ პროცესები არ იყო გამჭვირვალე. ბაგრატის ტაძარი იქნება თუ თბილისის უბნების მშენებლობა, არ ყოფილა შეთანხმება არც სპეციალისტებთან, არც ხალხთან. როდესაც

ფაქტის წინაშე დგებოდა ადამიანი, შესაძლოა პროექტი თავისთავად არც ყოფილიყო ცუდი, მაგრამ დაძაბულ ვითარებაში მაინც ცუდ როლს თამაშობდა. შეიძლება სხვა ადგილას უკეთესი ყოფილიყო რომელიმე ნაგებობა ან ხიდი, მაგრამ ეს ყველაფერი არ ხდებოდა იმისათვის, რომ უფრო გაგვეგო ერთმანეთისთვის, პირიქით გვაშორიშორებდა ასეთი ქმედება.

გპირდებით, რომ მეტი მრგვალი მაგიდა მოეწყობა, მეტი კონფერენცია იქნება. დღეს ქალბატონ მარინესთან ერთად ვსაუბრობდით, რომ ნოემბრის ბოლოსთვის აუცილებლად გავმართავთ მრგვალ მაგიდას კულტურული ძეგლების დაცვასთან დაკავშირებით. რამდენიმე დღის წინ მივიღეთ არასამთავრობო ორგანიზაციების წერილი, რომელშიც გვწერდნენ, რომ 1999 წლიდან არ აერთი განაცხადი არ ყოფილა “იუნესკოში” შესული რომელიმე ძეგლის დაცვასთან დაკავშირებით. წერილში იმაზეც იყო საუბარი, რომ არ ეკითხებიან ადამიანებს, რომელი პროექტი სად და როგორ ხორციელდება. იმისათვის, რომ მუშაობა უფრო გამართული იყოს, შეიქმნება კომისიები, შეიძლება ბორდი, საბჭო ვუწოდოთ, და დღესვე მინდა ვთხოვო რამდენიმე ადამიანს ამ საბჭოში მონაწილეობა. იქნებიან კულტურის სამინისტროს თანამშრომლები და არა მარტო გულშემატკივარი, არამედ საქმის მცოდნე ადამიანები. ჩამოვწერთ ჩვენს წესებს და შემდეგ ჩამოვყალიბებთ სხვა საბჭოებს სხვადასხვა მიმართულებით, რათა ყველამ მივიღოთ მონაწილეობა. მაგალითად გვყავს ათი თანამედროვე კარგი მხატვარი, მაგრამ გვაქვს საშუალება სამი მათგანი დავაინანსოთ. ეს საკითხი ამ საბჭომ უნდა გადაწყვიტოს, რომელშიც იქნებიან სხვადასხვა გემოვნების და ასაკის ადამიანები.

მეტი გამჭვირვალობა მინდა ჩვენს მუშაობას მივანიჭოთ. გამჭვირვალობა იქნება ფინანსებთან დაკავშირებით. აქ ითქვა დიდ პროექტებზე, წელს არის საშიშროება, მაგრამ ყველაფერს ვაკეთებთ იმისათვის, რომ არ დააკლდეს თანხა და პირიქით გავზარდოთ იგი, იმიტომ როდესაც აფინანსებ კულტურას და ხელოვნებას, ამით ყველაფერს აფინანსებ. შეიძლება ასე ვთქვათ, მეტი კულტურა ჩვენს ცხოვრებაში და ნაკლები პოლიტიკა. ყველანი გადაგვალა ამ გადახურებულმა სივრცემ, დავაკლდით ერთმანეთს. ასეთი ინტერესი კულტურის სამინისტროს მუშაობის მიმართ ალბათ იმითაც არის განპირობებული, რომ ადრე ბევრს არ ჰქონდა აზრის გამოთქმის და ქვეყანაში მიმდინარე დიდ თუ მცირე პროექტებში თანამონაწილეობის საშუალება. ისევე როგორც ძალიან ბევრ ადამიანს არ ჰქონდა შეგრძნება, რომ ის აშენებს ქვეყანას, მასაც მოაქვს ერთი თუ ორი აგური. ამიტომ ყველანი ვიქნებით მონაწილენი.

პერიოდულად მზად ვართ ანგარიში ჩავაბაროთ საზოგადოებას, რა და როგორ გავაკეთეთ და თუ რაიმე ვერ გამოგვივიდა, რა იყო ამის მიზეზი და როგორ შეგვიძლია გამოვასწოროთ. ყველაფერი მოხდება თქვენს თვალწინ, იმიტომ რომ ჩვენ ვართ ის საზოგადოება, სადაც მრავალეროვნული კულტურაა და ყოველთვის ვამაყობდით ამ ურთიერთობებით. ჩვენს დიად კულტურას კი რა თქმა უნდა ვითანამგზავრებთ კონფლიქტების დარეგულირებაში, ადამიანთა შორის ურთიერთობის გაუმჯობესებაში. ამიტომ ვამბობ, ასი ტანკით ნაკლები და ასი კონცერტით, ასი ფილმით მეტი და ა.შ.

თითქოს ყველა საქმეს ადვილად ვძლევთ, მაგრამ გვაქვს ერთი რთული მომენტი და ის ადამიანთა ურთიერთობებს ეხება. გვაქვს ორგანიზაციები, სადაც ვერ არის დალაგებული ურთიერთობები. ისეთ ცნობილ ორგანიზაციაში, როგორიც არის თეატრისა და კინოს უნივერსიტეტი, ამდენ ხანს ორხელისუფლებიანობა იყო, ახლა როგორც მეუბნებიან, გადაწყდა ეს საკითხი. კონკურენციის შეგრძნება ყველა ქვეყანაში არის, არიან ადამიანები, რომლებსაც ერთმანეთი არ უყვართ ან არ მოსწონთ სხვადასხვა მიზეზის გამო, მაგრამ არის კანონმდებლობა, რომელიც აწესრიგებს ყველაფერ ამას. თუ

სახელმწიფო დარბაზი არსებობს, იქ სხვადასხვა სიმფონიურ ორკესტრს შეუძლია კონცერტის ჩატარება. ამას კანონი უნდა აწესრიგებდეს. ამიტომ პარალელურად ვიწყებთ მუშაობას იმ კანონებზე, რომლებიც უნდა შეიცვალოს გინდა განათლების და გინდა კულტურის სფეროში. იმედი მაქვს თქვენი დახმარებით შევიძუშავებთ მათ და ამაში დაგვეხმარება ახლად არჩეული პარლამენტიც. სიამოვნებით ვუპასუხებ თქვენს შეკითხვებს.

გოგი გვახარია - ჩვენ დაგვრჩა კიდევ ერთი საკითხი, რომელზეც სოფომ ისაუბრა. ეს არის კულტურული მემკვიდრეობის თემა. ჩემი აზრით ეს საკითხი განსაკუთრებით მწვავეა, არის პრობლემები საპატრიარქოსთან ურთიერთობის კუთხით. იქნებ არ მოვერიდოთ ამ თემაზე საუბარს.

ნინი სანადირაძე - დიდი მადლობა მოწვევისთვის. ვისაუბრებ ყველა ჩვენგანისთვის ძალიან მნიშვნელოვან თემებზე, პირველ რიგში კულტურის სფეროს მართვის და მენეჯმენტის საკითხზე. ჩვენთან მენეჯმენტი და მართვა სხვადასხვა მიმართულებით მიდის ხოლმე, თუმცა ერთი და იგივე სიტყვიდან მომდინარეობს. კულტურის სფეროს მართვა მნიშვნელოვანია არა სხვადასხვა ღონისძიებების, კონცერტების, “ივენტების” ჩატარების თვალსაზრისით, არამედ კულტურის პოლიტიკის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით.

კულტურა ღირებულებათა სისტემაა და კულტურის პოლიტიკაც სახელმწიფო პოლიტიკასთან პარალელურად უნდა მიმდინარეობდეს. ის დაკავშირებულია საგანმანათლებლო პოლიტიკასთანაც. ღირებულებათა სისტემა, როგორც კულტურა, ის სფეროა, რომელიც შედგება უამრავი სხვადასხვა მიმართულებისგან, და კულტურის სფერო თავისი კულტურის პოლიტიკით ძალიან მჭიდრო კავშირშია საგადასახადო სისტემასთან, კანონმდებლობასთან, სპონსორობის ინსტიტუტის შექმნასთან და შეღავათებთან ბიზნესში, წახალისებების სისტემასთან. კულტურისა და ბიზნესის სფერო თანამედროვე სამყაროში მჭიდროდ არის გადაჯაჭვული. როდესაც ლაპარაკია იმაზე, რომ კულტურის სფერო არ არის კომერციულად საინტერესო, და ეს აზრი გაბატონებულია საქართველოში, თუმცა ეს არ ნიშნავს იმას, რომ დასავლეთში მოუბიზნესი ყველაზე მძლავრად განვითარებადი ინსტიტუტია.

ჩვენთან გარდა იმისა, რომ არ არსებობს სხვადასხვა ტიპის წახალისებები საკანონმდებლო სფეროში, ვეთანხმები წინა გამომსვლელებს ეკონომიკის სამინისტროსთან დაკავშირებით, ეკონომიკის კრიტერიუმები როგორც არის, რომ ბაზარზე იზრდება მოთხოვნა და იზრდება მიწოდებაც, კულტურაში სამწუხაროდ თუ საბედნიეროდ ეს კანონი არ მოქმედებს და ეს ყველამ უნდა გაითვალისწინოს, ვინც ამ მიმართულებით იმუშავებს. კულტურის სფეროს პროდუქტები ძალიან ხშირად არ უყვართ ხოლმე, თუმცა ყველა ის შედეგი, რაც კულტურის სფეროში იქმნება, სულიერი წარმოშობის ხაზით ხასიათდება და საგნობრივად არ აღირიცხება. კულტურის სფეროს ფინანსები, ამ სფეროს მართვა და ეკონომიკა მკვეთრად განსხვავდება ისეთი მიმართულებებისგან, როგორც არის კულტურის სფეროს მარკეტინგი, საზოგადოებასთან ურთიერთობაც სულ სვა მიმართულებით მუშაობს.

ჩემი თხოვნა იქნება, ის პრეცედენტები, რაც არსებობდა ქალაქების ურბანულ ქსელში ჩარევაში, კულტურული მემკვიდრეობის მიმართულებებში, მხოლოდ “პრომოუშენის” თვალსაზრისით არ უნდა ხდებოდეს. ეს უნდა ხდებოდეს გააზრებულად და სპეციალისტებთან თანამშრომლობით. ძალიან მნიშვნელოვანია

საჯარო განხილვების თემა. რადგან კულტურის სამინისტროს არა აქვს მხოლოდ მოკარნახის ფუნქცია. ეს არის სამინისტრო, რომელიც კულტურის პოლიტიკას უნდა განსაზღვრავდეს, თუნდაც სხვა ქვეყნების გამოცდილების მიხედვით. ამერიკის შეერთებულ შტატებში 1870 წლიდან აღარ ხდება სუფსიდირება და ამას ის სამი მნიშვნელოვანი ფონდი განაგებს, როგორც არის ხელოვნების, მეცნიერებისა და ჰუმანიტარული მიმართულებების და მუზეუმებისა და ბიბლიოთეკების ფონდები. საფრანგეთში ჯერ კიდევ დიდი რევოლუციების დროს დაიწყო ეს პროცესი. ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა კულტურის პოლიტიკაზე მუშაობა დაიწყო მას შემდეგ, რაც ჯერ კიდევ მე-19 საუკუნეში თითოეულმა შტატმა დაიწყო ინგლისური ენის სახელმწიფო ენად აღიარება.

გვქონდა თუ არა კულტურის პოლიტიკა, ან კულტურული პოლიტიკის რა მოდელით ვმუშაობდით. არის პოსტსაბჭოთა მოდელიც, რომლის შედეგებიც საქართველოში ყველამ კარგად ვიცით. ეს ეხება როგორც არამატერიალურ კულტურულ მემკვიდრეობას, ისე მატერიალური კულტური მემკვიდრეობის ნიმუშებს და ურბანულ ქსელს. ჩემი დიდი სურვილია კულტურა გამოვიდეს იმ ჩარჩოდან, რომელსაც კულტურის სამინისტროს ჩარჩო ჰქვია, ის ღია და გახსნილი უნდა იყოს. აპელირებენ ხოლმე მხოლოდ მემკვიდრეობით ნაწილზე, მაგრამ ყურადღება უნდა გამახვილდეს სამოქალაქო განათლებაზეც, რაც თანამედროვე ხელოვნების ხელშეწყობით უნდა გამოიხატოს და არამც და არამც არ უნდა გამოიხატებოდეს მხოლოდ რელიგიური და ფუნდამენტური ნიშნებით. ამის მაგალითად შემიძლია მოვიყვანო ის, რომ 2004 თუ 2005 წელს ზუსტად იმიტომ რომ კულტურული მემკვიდრეობის ბევრმა ადამიანმა გამოხატა წერილობით წინააღმდეგობა, აღარა გვაქვს ერთ-ერთი უძველესი ძეგლი მსოფლიოში, ცეცხლის ტაძარი ათაშეგა. ასე რომ ის თემები, როგორც არის კულტურისა და ეკონომიკის კავშირი, ეკონომიკისა და სპონსორობის კავშირი ისევ და ისევ კულტურის სამინისტროს და მომიჯნავე უწყებების პრეროგატივაა იმ თვალსაზრისით, რომ უფრო მეტი სიმსუბუქე მიეცეს ამ მიმართულებით სფეროს ინტერესს. ეკონომიკური მიმართულება ბევრად უფრო საინტერესო უნდა გახდეს, იმიტომ რომ კულტურაში ფულის ჩადება ძალიან უძნელდებათ ხოლმე. ვისაც კერძო პროექტებზე უმუშავია, ალბათ დამეთანხმებით, ბიზნესსექტორის დაინტერესება მხოლოდ პირადი კავშირებისა და ინტერესების საფუძველზე ხდებოდა. კულტურის პროდუქტის შედეგის დანახვა მიუხედავად ხარისხისა ძალიან ძნელდებოდა. რაც იმედი მაქვს გამოსწორდება საკანონმდებლო თვალსაზრისით, ეს ეხება საავტორო უფლებასაც.

სოფო კილასონია - კინოცენტრის ხსენებამ მე მგონი გაუგებრობა გამოიწვია. მისი წარმატებულობა აღვნიშნე, როდესაც კულტურის სამინისტროს სტრუქტურის გაურკვევლობებზე ვსაუბრობდი. პროფესიონალები უპირატესობას ანიჭებენ სისტემას ან მოდელს, რომელსაც ევროპული გამოცდილებით ნახევრად სახელმწიფოებრივ დაფინანსებას უწოდებენ, როდესაც კულტურის სამინისტრო ქმნის ქვეინსტიტუციებს და გარკვეული თანხის დელეგირება ხდება მათი მისამართით. ამ ინსტიტუციებში გულისხმობენ, რომ იქნებიან უფრო მეტად პროფესიონალები. ამ თვალსაზრისით აღვნიშნე, რომ კინოცენტრი, როგორც ინსტიტუცია, შეიძლება გამართლებული იყო. მეორე საკითხია რა ხდება თავად ამ ცენტრში ან გადაწყვეტილებებს როგორ ლებულობენ, ან პოლიტიკას და სტრატეგიას როგორ გეგმავენ.

ნიკომ ღია კითხვები დაგვისვა იმის შესახებ, თუ როგორ შეიძლება თანამედროვე ხელოვანმა შეინარჩუნოს თავისუფლება სამინისტროსგან დაფინანსების შემთხვევაში.

ალბათ ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პუნქტი სწორედ ის არის, რომ შეიქმნას ინსტიტუციები, ფონდები და ორგანიზაციები, რომლებსაც კულტურის სამინისტრო ენდობა, და ამ ინსტიტუციებში მყოფი ადამიანები გადაწყვეტენ, ვინ უნდა დაფინანსდეს და ვინ არა. ასეთ შემთხვევაში დამოკიდებულება სამინისტროსთან ნაკლებია. ჩვენთვის გასაგებია ცენზურის შიში, ვთქვით, რომ უახლოეს წარსულშიც პოლიტიკური ინტერესებიდან გამომდინარე შეირჩეოდა ფავორიტები. მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ უნდა გავაუქმოთ ან შევწყვიტოთ ურთიერთობა სახელმწიფო სტრუქტურებთან, რომლებსაც კულტურის მართვა ევალებათ, რადგან მგონია, რომ მნიშვნელოვანია ჩამოვყალიბოთ კრიტერიუმები, თუ სადამდე უნდა წავიდეს სამინისტრო, რა იგულისხმება ხელშეწყობაში. ყველამ ერთად უნდა განვსაზღვროთ, რა ინსტიტუცია უნდა იყოს სამინისტრო და როგორი უნდა იყოს მისი უფლებამოსილება. იმედი მაქვს სამინისტრო მომავალში შეძლებს კრიტიკული აზრის პატივისცემას.

კოტე ჩლაიძე, ეროვნული კინოცენტრი - თითქმის ყველა პოზიციაზე მაქვს ამ ორგანიზაციაში ნამუშევარი, ამიტომ ნება მომეცით არ დაგეთანხმოდ. ცოტა საკამათოა, დილაობით არის თუ არა ღია კინოცენტრის ოფისი, ფაქტია, რომ რამდენიმე წელია უკვე ძალიან ბევრი უცხოელი ჩამოდის საქართველოში როგორც გადაღებებზე, ისე ფესტივალებზე და მგონია, რომ ხშირად სწორედ იმ ოფისში წყდება ხოლმე ამ ხალხის ჩამოსვლა და გაცნობა.

რაც შეეხება რუმინეთის მაგალითს, ამის შესახებ მე და გოგის ბევრი გვიკამათია. რა თქმა უნდა ეს არის ერთ-ერთი ყველაზე სერიოზული წარმატება კინოს სფეროში აღმოსავლეთ ევროპაში, თუმცა ისეთ ქვეყანაში, როგორშიც ჩვენ ვცხოვრობდით, ყოველთვის იყო საშიშროება, რომ დასახელებული თემატიკა ცენზურად გადაქცეულიყო. ვიცით როგორ ერეოდა უმაღლესი ხელისუფალი ხუროთმოძღვრების სფეროში. კინო თავისუფალი იყო. ვეთანხმები აზრს, რომ კონცეპტუალურად ბევრი რამის მოფიქრება შეიძლება, თუმცაღა ვიმეორებ, იყო კინოში უხეში ჩარევის საშიშროება.

თეონა ჯაყელი, კულტურის კვლევისა და კოორდინირების ცენტრის დამფუძნებელი; ეროვნული მუზეუმის პროექტების მენეჯერი - კულტურის და მედიის საკითხს მინდა შევეხო. რა თქმა უნდა კულტურის პოლიტიკის ერთ-ერთი ყველაზე მთავარი სეგმენტი უნდა იყოს მედია. იმიტომ რომ მისი მეშვეობით ხდება კულტურის პოლიტიკის პროპაგანდა. ბუნებრივია, ყველაზე საუკეთესო შემთხვევაში მისაღები იქნებოდა კულტურის არხი, ჰოლდინგი, მაგრამ როდესაც საქართველოს დღეს არ აქვს ეკონომიკური რესურსი, მხოლოდ იმის მოთხოვნა შეგვიძლია, რომ საზოგადოებრივი მაუწყებლის ეთერის თუნდაც მეოთხედი მოვითხოვოთ კულტურის პოლიტიკის განსახორციელებლად.

ბატონ გურამთან მაქვს შეკითხვა. როგორც ჩემთვის ცნობილია, კულტურის პოლიტიკის შესამუშავებლად საბჭოები შეიქმნება. რამდენად გვექნება მათთან წვდომა იმ ადამიანებს, რომლებსაც რაღაც პერიოდში ჰქონდა ამ თემაზე მუშაობის გამოცდილება. 2006 წელს პირადად მე მქონდა სამეცნიერო ნაშრომი “კულტურის პოლიტიკა ეთნოკონფლიქტებთან მიმართებაში”. მოხარული ვიქნები, თუ მომეცემა ამ თემის თქვენთვის გაცნობის საშუალება.

თამარ ამაშუკელი, ხელოვნებათმცოდნე - კულტურულ მემკვიდრეობაში დღეს ინსტიტუციური ქაოსი გვაქვს. შექმნილია სააგენტო, რომელსაც რაღაცები ეხება და რაღაცები არა. რაღაცები ეხება თბილისის მერიას, მაგრამ ვის ეხება ბათუმის და თელავის ურბანული ნაწილი, ყველასთვის უცნობია. ფიქრობთ თუ არა, რომ ძეგლთა დაცვა, როგორც ადრე იყო, განახლდეს, სააგენტო გამოიყოს სამინისტროს და ჩამოყალიბდეს ცალკე ორგანოდ, რომელიც გაუწევს მთელ კულტურულ მემკვიდრეობას.

ბრძანეთ, რომ არსებული პრობლემები ადვილად შეიძლება გადაწყდეს, პრობლემა, რომლის წინაშეც დღეს კულტურული მემკვიდრეობის სფერო დგას, კულტურის სამინისტროს არ ეხება. ის მთლიანად ეხება თბილისის მერიას. საკანონმდებლო ცვლილებების შემუშავებამდე, ვიდრე ახალ ინსტიტუციურ რგოლს მოიფიქრებდეთ, ვდგავართ ფაქტის წინაშე, რომ მიმდინარეობს გუდიაშვილის მოედნის გარშემო არსებული შენობების ნგრევა, იმელის უკან აშენებენ 135-მეტრიან შენობას, მიმდინარეობს მშენებლობა რიყეზე. ხორციელდება რამდენიმე ძალიან ოდიოზური პროექტი. ჩვენ შევიძუშავეთ წერილი, რომელიც შემოვა როგორც სამინისტროში, ასევე გაეგზავნება პრემიერ-მინისტრს, ვინაიდან გაირკვა, რომ მხოლოდ მას აქვს მშენებლობების შეჩერების უფლება, მაინტერესებს, გვიშუამდგომლებთ და დაგვეხმარებით თუ არა ომში თბილისის მერიასთან. ასევე მაინტერესებს, რამდენად გვექნება წვდომა იმ საბჭოსთან, რომელსაც ალბათ შექმნით კულტურულ მემკვიდრეობასთან მიმართებით.

ბეჟან მშვიდლობაძე - ბიზნესური მიდგომა კულტურას აუარესებს, ამიტომ ფილტრაცია აუცილებელია. მაინტერესებს, რეპუტაცია თუ დაუბრუნდება მწერალთა კავშირს.

მაია შენგელია, თეატრის რეჟისორი - რამდენიმე საკითხს შევეხები. მე მგონია, რომ ყველაზე მძიმე მდგომარეობა კულტურასა და ხელოვნებაში იმიტომ კი არ გვაქვს, რომ ფსევდო კულტურას და ფსევდო ხელოვნებას აფინანსებდა წინა ხელისუფლება, არამედ იმიტომ რომ რასაც ხელოვნებად ვაღიარებთ, იქ გვაქვს ძალიან დაბალი ხარისხი. ცალკე საკითხია თემატიკა, განსაკუთრებით კინოს და თეატრის შემთხვევაში. რაც შეეხება მედიას, ცალკეულ არხზე გასული რომელიმე გადაცემა კი არ არის პრობლემა, არამედ ის გადაცემა, რომელიც წლების განმავლობაში მეუბნება ფსევდო ხელოვნებაზე, რომ ძალიან კარგია. მაგალითად ღამის შოუები.

ბატონო გურამ, არ შემიძლია არ შევეხო თქვენს მიერ წარმოთქმულ ერთ ფრაზას, რომელიც ერთი მხრივ ძალიან მისასალმებელია, მაგრამ არის ერთი დეტალი, რომელიც არ შემიძლია არ გამოვიყო. ბრძანეთ, რომ არ ყოფთ ხელოვნებას თაობებად და მივესალმები ამას, მაგრამ უნდა აღვნიშნო 90-იანელების პრობლემა, ადამიანები, რომლებიც ასპარეზზე გამოვიდნენ 90-იანი წლებსა და 2000-იანი წლების დასაწყისში. ეს არის ომების, უშუქობის, უგაზობის პერიოდი. ეს თაობა წინა ხელისუფლებამ ამოჭრა საზოგადოებრივი ცხოვრებიდან. რა ეშველება ამ ხალხს განსაკუთრებით კინოსა და თეატრში?

რაც შეეხება მართვას და მენეჯმენტს, ეს ისეთი საკითხებია, რომლის მოუგვარებლადაც წინსვლა შეუძლებელია. კანონებზე უნდა ვთქვა, რომ თეატრის შესახებ კანონი კრიტიკას ვერ უძლებს. არ ვიცი რატომ გამოითქვა პრეტენზიები მეცენატეობის შესახებ კანონთან დაკავშირებით. მესმის, რომ ყველგან შეიძლება იყოს მაქინაციები, მაგრამ მგლის გამო შეიძლება ცხვარი გაწყდეს?

მარიამ მანჯგალაძე, ენათმეცნიერების ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილე - მაინტერესებს იქნება თუ არა კულტურის სამინისტროს სტრატეგიის ნაწილი ქართული ენის შეტანა არამატერიალური კულტურის ძეგლთა ნუსხაში. თუ აპირებთ ამ მიმართულებით მუშაობას.

- მე მინდა შევეხო კერძო ინიციატივების როლს ჩვენს საზოგადოებაში. ძალიან კარგია, რომ დღევანდელ შეხვერაზე გეკითხებით, რის გაკეთებას აპირებს სამინისტრო, მაგრამ მე მგონი თქვენც უნდა ჰკითხოთ საზოგადოებას, ის რის გაკეთებას აპირებს. პოსტსაბჭოთა ადამიანებისთვის რა თქმა უნდა ძალიან ძნელია იმის წარმოდგენა, თვითონ რისი გაკეთება შეუძლია. ჩემი აზრით კარგი იქნება თუ იარსებებს საკონსულტაციო ოფისი, სადაც მოუსმენენ ადამიანებს, რომლებსაც სურთ რაღაცის გაკეთება და კონსულტაციას ჩაუტარებენ, იმიტომ რომ თუ საზოგადოება არ გააქტიურდა თვითონ არ გააკეთა ბევრი რამე, მთავრობა ვერაფერს შეცვლის.

- მინდა გამოვხატო ეროვნული კინოცენტრის მიმართ გაკეთებულ შეფასებას. ბოლო წლების განმავლობაში ამ ორგანიზაციის საქმიანობა უკავშირდებოდა დამატებითი ფინანსური წყაროების მოძიებას ქართველი კინოხელოვანებისთვის. განსაკუთრებით აღვნიშნავდი “ევრიმაჟის” წევრობას. ალბათ დამეთანხმებით, რომ ასეთი მნიშვნელოვანი ღონისძიება არ განხორციელებულა ამ სფეროში. წელს ერთ-ერთი რეჟისორის ფილმი დაფინანსდება ამ ორგანიზაციის მიერ. ბოლო წარმატებასაც შეგახსენებთ, სარაევოს კინოფესტივალის წარმომადგენლები იყვნენ ჩამოსულეები. მიუხედავად იმისა, რომ ამ რეგიონში არ შევდიოდით და შანსი არ გვქონდა, მოვხვედრილიყავით მათი ინტერესის ქვეშ, გავხდით ძალიან ბევრი კარგი ინდუსტრიული პროგრამის წევრი. მაინტერესებს ამ ორგანიზაციის მიმართ თქვენი ხედვები.

მაკა ვასაძე - საუბარი იყო სახელოვნებო განათლების პრობლემებზე. ეს ძალიან სერიოზული პრობლემაა და პირველ რიგში მოსაგვარებელი, იმიტომ რომ მომავალ თაობას ეხება. ის კონკრეტული ნაბიჯები მაინტერესებს, რაც გაქვთ მოფიქრებული ამ სფეროს განსავითარებლად.

თამარ კიკნაველიძე, თეატრმცოდნე, ჟურნალისტი - ბატონმა გოგიმ სიტყვა “გამოთავყვანება” ახსენა. ჩვენს საზოგადოებაში არ ჩნდება ლექციებზე, “ვორქშოპებზე” დასწრების სურვილი, არ არის სწრაფვა ცოდნისკენ, სიახლისკენ. სახელმწიფომ ამას ბოლო წლების განმავლობაში ძალიან შეუწყო ხელი.

ბატონ გურამთან მაქვს შეკითხვა. როდესაც განათლებასა და განვითარებაზე ვსაუბრობთ, მნიშვნელოვანია კანონმდებლობის საკითხი, რომელზეც უკვე ისაუბრეს. როგორც ჩემთვის ცნობილია, მუშავდება კანონი თეატრების შესახებ. თუ არის თქვენთვის ცნობილი ვინ მუშაობს ამ კანონზე და რა მიმართულებით განვითარდება ეს მუშაობა. ძალიან საფრთხილო თემაა, საუბარია იმაზე, რომ პირვანდელ მოდელს დაუბრუნდეს, როდესაც თეატრებში დიქტატურა იყო გამეფებული, რამაც ძალიან შეაფერხა თეატრალური ხელოვნების განვითარება.

მარიამ თათარაშვილი, რუსთავის სამუსიკო სკოლის პედაგოგი - მინდა შევეხო განათლების საკითხს კულტურის სფეროში. რუსთავში არის ოთხი სამუსიკო სკოლა და ერთი მუსიკალური სასწავლებელი. ის ოთხი სამუსიკო სკოლა ქალაქის დაარსებიდან ფუნქციონირებს, მაგრამ დღეს სავალალო მდგომარეობაშია. მაინტერესებს, ხომ არ დგას ჩვენი განათლების სფეროს პედაგოგებთან გათანაბრების საკითხი.

ჩვენს სასწავლებელში უკეთესი მდგომარეობაა, ვიდრე სკოლაში, იმიტომ რომ ის არის კულტურის სამინისტროს დაქვემდებარებაში, მაგრამ შეზღუდულია მოსწავლეთა რაოდენობა. ეს პრობლემას წარმოადგენს შემდგომ უკვე კონსერვატორიისთვის. იმის გამო, რომ ჩვენთან შეზღუდულია ბავშვების ასაკი, კონსერვატორიაში საფორტეპიანო და სავიოლინო განყოფილებაზე წელს საერთოდ არ ყოფილა მიღება.

თუ არის ცნობილი როდის დასრულდება რემონტი ოპერისა და ბალეტის თეატრში?

გიორგი კილაძე, პიანისტი - მეც რუსთავიდან გახლავართ. წინა გამომსვლელის თემას გავაგრძელებ. შეუძლია თუ არა სამინისტროს რაიმე სახით კეთილისმყოფელი გავლენა მოახდინოს მუსიკალური სასწავლო დაწესებულებების საბაზო რეაბილიტაციის თვალსაზრისით? რამდენიმე პროექტი მქონდა ჩემს ქალაქში. ერთი იყო სასცენო როიალების რეაბილიტაციის პროექტი. დიდი პრობლემაა ინსტრუმენტული ფონდის განახლება, მათ შორის ამ ოთხ მუსიკალურ სკოლაში. ინსტრუმენტის ფასი საერთაშორისო ბაზარზე ძალიან მაღალია, ამიტომ ახალი ინსტრუმენტების შემოტანა ძალიან ძნელი იქნება. ერთადერთი გამოსავალია მათი რეაბილიტაცია-რეკონსტრუქცია. საქართველოში ამგვარი მომსახურების ცენტრი არ არსებობს. წლების განმავლობაში საქართველოს ბიუჯეტში ნოლი თეთრია ტექნიკური ხარჯებისთვის ამ სასწავლო დაწესებულებებში.

გიორგი კალატოზიშვილი, კინომცოდნე, ჟურნალისტი - განათლების კუთხით, თეორიას ვგულისხმობ, ძალიან ცუდი მდგომარეობა იყო და დღესაც ასეა, თეატრალურ უნივერსიტეტში. ლიტერატურა ფაქტობრივად არ არსებობს. თუკი ახალგაზრდა თაობის განათლებაზე ვსაუბრობთ, ყურადღება უნდა მივაქციოთ ამ მიმართულებასაც. საქართველოში საბჭოთა პერიოდში ოთხმოცამდე კინოთეატრი არსებობდა. რამდენად შესაძლებლად მიგაჩნიათ მუნიციპალური კინოთეატრების შექმნა?

ნინა გუნია-კუზნეცოვა, ევროპის საბჭოს კულტურის პოლიტიკის ექსპერტი - ჩემი შეკითხვა მედიის წარმომადგენლებს ეხება. ფასილიტატორით მინდა დავიწყო. მაინტერესებს მედიისა და კულტურის პოლიტიკის მიმართებით, გრძნობენ თუ არა ჩვენი პატივცემული გამომსვლელები პასუხისმგებლობას, იმიტომ რომ სამივენი ბოლო წლების განმავლობაში სწორედ ამ საკითხებზე მუშაობდნენ.

მეორე კითხვა ბატონ გურამს ეხება. მაინტერესებს კრიტერიუმების მეთოდოლოგია კადრების შერჩევისას და ბორდების ჩამოყალიბების პროცესში, რა პრინციპით შეირჩევიან ეს ადამიანები.

მესამე კითხვა კულტურული მემკვიდრეობის დაფინანსების წყაროებს ეხება. შარშანდელი კვლევის მონაცემების თანახმად, ცნობილი გახდა, რომ “ქართუ” ჯგუფი საკმაოდ დიდი თანხებით აფინანსებდა კულტურის სხვადასხვა დარგებს. შედარებითი ანალიზის შედეგად გამოიკვეთა, რომ 2005 წლიდან ყოველწლიურად “ქართუ” ჯგუფის დაფინანსების წილი იზრდებოდა 2008 წლამდე. 2008 წელს კი უკვე 78% იყო, იმ დროს,

როდესაც 22% იყო მთლიანად კულტურის სამინისტროს ბიუჯეტი. მაინტერესებს იმ ფონზე, როდესაც სამინისტროს 30% ბიუჯეტისა ეჭრება, როგორ უნდა ამოავსოთ ეს დისბალანსი და როგორ აპირებთ ახალი წყაროების მოძიებას. იმიტომ რომ არსებული წყაროები არასაკმარისი იქნება და ალბათ არაკორექტულიც იქნება მათი ამგვარი გამოყენება.

მაია მაჩაბელი, შემოქმედთა საერთაშორისო კავშირის ხელმძღვანელი - გილოცავთ ბატონო გურამ. დიდი მადლობა მათ, ვინც თქვენ შეგარჩიეს კულტურის მესაჭედ. ძალიან გვაწუხებს და გვაინტერესებს იმ შემოქმედებითი პოტენციალის ბედი, რომლებიც მიედინებიან საქართველოდან. ძალიან ბევრია რეპრესირებული. იქნებ თქვენი მოსვლით და თქვენი თანაგუნდელების შემწეობით იმ პროფესიონალი ხელოვანების პოტენციალს მიეხედოს, რომლებიც შიმშილით იხოვებიან.

თამარ ზარქუა, ფოლკლორული ანსამბლის ხელმძღვანელი - ბატონ გურამთან მაქვს შეკითხვა. რამდენად მიექცევა ყურადღება ჩრდილში მყოფ პროფესიონალ მუსიკოს-შემსრულებლებს.

ნანა ყიფიანი, ხელოვნების ისტორიკოსი - რა თანმიმდევრობით, რა სტრატეგიაზე დაყრდნობით აპირებთ მუშაობას, და როდის იწყებთ კულტურის სტრატეგიაზე მუშაობას, იმიტომ რომ შემდეგ ეს გაჩვენებთ, რომელი დარგებია პრიორიტეტული და რას უნდა მიაქციოთ ყურადღება. კულტურის სტრატეგიის გარეშე ძალიან ძნელი იქნება განათლებაში ცვლილებების შეტანა. ამ დროს, ალბათ არის შეტანი და თან ძალიან სერიოზული, ხომ?

2004 წლიდან ქართული თანამედროვე ხელოვნება მონაწილეობს ვენეციის ბიენალეში. ახლა ვდგავართ იმის წინაშე, რომ წელს შეიძლება ეს ჩაიშალოს. არადა ეს ძალიან მნიშვნელოვანია. როგორ კეთდებოდა და ვინ მონაწილეობდა, ეს ცალკე საკითხია, მაგრამ იმისათვის, რომ ეს წელი არ ჩავარდეს, ამაზე ხვალიდანვე უნდა დაიწყოს სერიოზულად ფიქრი.

გოგი გვახარია - ვუპასუხებ კითხვას, რომელიც კინოცენტრთან დაკავშირებით დამისვს. არ მეკამათოთ, ერთ-ერთი ყველაზე უფრო წარუმატებელი პროექტი იყო კინოცენტრის და კულტურის სამინისტროს მიერ დაფინანსებული კინოჟურნალი. ვიცი როგორ კეთდებოდა ეს ჟურნალი, ჰონორარს არ უხდიდნენ ავტორებს, ამიტომ ვეღარ პოულობდნენ ავტორებს. მე აღარსად ვბეჭდავ ჰონორარის გარეშე. გარდა ამისა პირდაპირ იყო წინადადება, რომ იმ პროექტების და ფილმების კრიტიკა, რომლებიც კინოცენტრმა დააფინანსა, ჟურნალში არ უნდა დაბეჭდილიყო. ვიხილეთ ჟურნალები, სადაც კრიტიკა არ ყოფილა, იმ კინოპროცესების კრიტიკა, რომელიც იმსახურებს კრიტიკას. ასეთი მდგომარეობაა ყველა სფეროში. საქართველოში აღარ არსებობს ისეთი ჟურნალი, როგორც კომუნისტების პერიოდში “საბჭოთა ხელოვნება” იყო. საქართველოში მედიას არ აინტერესებს კულტურის კრიტიკა. ამისი მიზეზი რა თქმა უნდა ის არის, რომ თითქოს არ არიან ადამიანები, კარგი კრიტიკოსები, მაგრამ ჩემი აზრით მიზეზი უფრო მეტად ის არის, რომ არ არის მედიასამუშაოება და კულტურის სამინისტრო არ ზრუნავს იმაზე, რომ ასეთი ჟურნალი არსებობდეს. ეს იყო უფრო სარეკლამო ჟურნალი, მაგრამ ნამდვილად ვერ ვუწოდებ კრიტიკულს. სამწუხაროა, რომ ამაში ფული დაიხარჯა.

ახლა სიტყვას ბატონ გურამს გადავცემ.

გურამ ოდიშარია - დიდი მადლობა კითხვებისთვის. შევეცდები ლაკონური ვიყო, რომ არ გადაგლავოთ. დაისვა კითხვა, რამდენად გექნებათ წვდომა და შესაძლებლობა, გახდეთ იმ საბჭოების წევრები. რა თქმა უნდა წვდომა ალბათ ექნება ყველა ჯგუფს. შეიძლება ძალიან დიდი კომისია ვერ შეიქმნას, მაგრამ ამ კომისიაში რამდენიმე პროფესიონალის დელეგირება მოხდეს. თქვენთან ერთად, ათ-თხუთმეტ ადამიანთან ერთად შევარჩევთ მათ ვინაობას, თუ ვინ უნდა იყვნენ ეს ადამიანები. ამასწინათ რატი ამადლობელი იყო მოსული, ხვალ გიორგი შენეგელაიას ველოდებით, ის სხვა თაობის კაცია, ვისაუბრებთ. მინდა ბატონ გოგისაც ვთხოვო, დრო გამოძებნოს და ხუთშაბათს ან პარასკევს კონსულტაციები ჩავატაროთ. პროცესი გამჭვირვალე იქნება და ყველას გექნებათ ინფორმაცია.

ვფიქრობ თუ არა, რომ განახლდეს ძეგლთა დაცვა და გუდიაშვილის მოედნის თემა. დღეს მარინესთან მქონდა საუბარი და როგორც კი დაბრუნდება ბელგიიდან, მოვაწყობთ მრგვალ მაგიდას. შევეცდებით მერიის წარმომადგენლებიც მოვიწვიოთ. ერთად ვიმსჯელებთ ამ თემაზე. საზოგადოებრივი აზრის საფუძველზე შესაძლებელია მოვამზადოთ განკარგულების პროექტი და მთავრობის ერთ-ერთ სხდომაზე შევთავაზოთ პრემიერს და სხვებს. მაგრამ უფლებამოსილება მერიასა და კულტურის სამინისტროს შორის რალაცნაირად უნდა დადგინდეს. იმიტომ რომ კულტურის სამინისტროს აქვს ძეგლთა დაცვა, მაგრამ ვერანაირად ვერ ვეხმარებით თბილისის ძეგლებს. მერიამ შეიძლება ყველასთან შეუთანხმებელი გადაწყვეტილება მიიღოს, რაც გახდება ერთ-ერთი მიზეზი იმისა, რომ გაუბედურდეს ქალაქი. სამინისტროს მთავარი ფუნქციაა დაიცვას ძველი, ჩვენამდე მოსული და გადავცეთ მომავალ თაობას. ეს კონფერენცია ნოემბრის ბოლოს ჩატარდება, ზუსტ დროს და ადგილს აუცილებლად შეგატყობინებთ.

რაც შეეხება მწერალთა კავშირს, პირადად მე მომხრე ვარ იმისა, რომ ეს შესანიშნავი შენობა, რომელიც ძალიან კარგად გარემონტდა, იყოს ყველა მწერლის. ის არ მესახება კაბინეტებად დაყოფილი. ეს უნდა იყოს ყველასთვის, თავშეყრის საშუალება. ამისი პრაქტიკა არის საზღვარგარეთ. უნდა ჩატარდეს შეხვედრები მწერლებთან. ეს მიმაჩნია უფრო განავითარებს ურთიერთობას მწერლებს შორის. სამწუხაროდ დღეს ეს ურთიერთობა დაქსაქსულია.

მე შესაძლებლად მიმაჩნია ისეთი ტელეარხის არსებობა, როგორც არის “კულტურა”. როდესაც ევროპაში ვიმყოფები, ყოველთვის ვაკვირდები მათ სატელევიზიო გადაცემებს. უნდა გამოვიყენოთ არსებული რესურსები. საბჭოს ერთ-ერთი გზავნილი ეს თემაც იქნება. თუ საჭირო იქნება ფულის ჩადება ამ საქმეში, ამისთვის მზად ვიქნებით. ეს ეხება კრიტიკული ჟურნალის გამოცემასაც. ოღონდ ამ ჟურნალს უნდა ჰქონდეს წვდომა. უნდა ვიფიქროთ იმაზე, როგორ მივა ეს ყველაფერი ხალხთან. ღმერთმა დაგვიფაროს იმისგან, თეატრებს რომ რეპერტუარს კარნახობდნენ, მაგრამ ფულს რომ ხარჯავ, შედეგიც უნდა ნახო. საბჭო ამ საკითხებზეც იმსჯელებს.

ქალბატონს ვეთანხმები, ბოლო წლებმა ყველა თაობა დააზიანა. როდესაც შევარდნამის თაობას გაუჭირდა პოლიტიკური ცხოვრებიდან გასვლა, შვილიშვილების თაობა იძულებული გახდა გაემეცებინა ისინი, მაგრამ მამების თაობაც მიაყოლეს. გამოცდილების არქონის გამო მათ ბევრ რამეში იჩქარეს. ბევრი ფული დაიხარჯა სხვადასხვა პროექტზე. რამდენიმე საათით ჩამოსული ბოჩელის კონცერტზე ორმილიონ ახევრის დახარჯვა საზოგადოებას ალბათ არ მოეწონება, იმიტომ რომ ამ თანხით ბევრი

პროექტის განხორციელება შეიძლება. ამისთანა ხარჯს არ გავწევდით ამ მიმართულებით და მივმართავდით მას სხვა მიმართულებით. ბოჩელი და სტინგი ევროპაშიც ჩადიან, მაგრამ ჩვენზე ბევრად უფრო ძლიერი ქვეყნები თავს არ აძლევს იმის უფლებას, რომ ბიუჯეტის ფულით გადაუხადოს ამ ხალხს ჰონორარი. მათ კონცერტებზე ხალხი ყიდულობს ბილეთებს, ასე რომ ეს მიდგომა აუცილებლად შეიცვლება. ბევრი დაჩაგრული თაობა გვყავს და რომელიმეს გამოყოფა გამიჭირდება. პრიორიტეტი იქნება ნიჭი.

ერთი კვირა ვიყავი პარლამენტის წევრი და ვთქვი, რომ აუცილებლად უნდა დავიწყოთ მუშაობა მეცენატობის კანონთან დაკავშირებით. ეს კულტურის განვითარებას შეუწყობს ხელს. საზღვარგარეთის ქვეყნებში, სადაც ეს კანონი ამუშავდა, კულტურამ ყველგან იხეირა. კუბლაშვილმა გამოთქვა ვარაუდი, რომ ეს ფულის გათეთრებას მოხმარდება, მაგრამ მე ვუპასუხე, რომ ცოტა უკეთესი აზრი მაქვს ჩვენი ბიზნესის ხალხზე. გარკვეულ რისკებს ეს საკითხი მართლაც შეიცავს, მაგრამ მისი დაცვის მექანიზმები არსებობს და ესეც ერთ-ერთი თემა იქნება ჩვენი საბჭოსთვის.

ქართულ და სხვა ენებსაც აუცილებლად სჭირდება მოფერება, მაგრამ ასე უცებ თქვენს კითხვას ვერ ვუპასუხებ. ამ საკითხზეც უნდა ვიმსჯელოთ. გთხოვთ იყოთ ამ კომისიაში. მახსოვს ჯერ კიდევ საბჭოთა კავშირის დროს დიდი ამბავი ატყდა, როდესაც მეცნიერებმა 30 კვ. მეტრზე აღმოაჩინეს ბალახი, მარტო ეს ფართობი იყო სიცოცხლის ამ ფორმის, ისე მოხდა, რომ მას ყურადღება ვერ მიაქციეს და გადაუარა მაგისტრალმა და სიცოცხლის ის ფორმა სამუდამოდ გაქრა. ამაზე მაშინ საკმაოდ დიდი პროტესტი გამოითქვა, მაგრამ ასე მოხდა. ჩვენ სამაგალითონი უნდა გავხდეთ ენის დაცვასთან დაკავშირებით. ეს ეხება აფხაზურ და ოსურ ენებსაც. იმიტომ რომ მათი გაქრობა ისევე დააკლდებათ მათ, როგორც ქართველს და მთელ დედამიწას.

ვფიქრობთ, თქვენთან ერთად მოვიძიოთ გრანტები იმისათვის, რომ შევძლოთ იმ პროექტების სწრაფი დაფინანსება, რომლები დაეხმარება ჩვენს კულტურას და ხელოვნებას. ვესაუბრე კინოცენტრის ხელმძღვანელს, რომელმაც ჩემზე ძალიან კარგი შთაბეჭდილება დატოვა. “ევრიმაჟის” წევრობა ჩვენთვის ძალიან მნიშვნელოვანია და ვფიქრობთ, რომ მასთან ერთად ბევრი კარგი რამის გაკეთება შეგვიძლია. მაგრამ ამავე დროს ამ თემაზე ყველა განსხვავებული აზრი უნდა მოვისმინოთ. იმიტომ რომ საწინააღმდეგო აზრების მიუღებლობა ძალიან დაგვაზიანა.

სახელოვნებო განათლება მართლაც ჩვენი ერთ-ერთი სუსტი მხარეა. ჩამოყალიბდა კომისია, რომელიც მუშაობს რეფორმებზე, და ეს რეფორმული ცვლილებები ჩვენც გვინდა განვახორციელოთ, ოღონდ 2013 წლიდან. ყველაფერს კარგად გათვლილი კანონი დაარეგულირებს.

თაეტრებთან დაკავშირებით - დათო კირკიტაძემ დამირეკა და მითხრა, რომ რუსთავის თეატრის პრობლემებზე მირეკავდა. ვუთხარი, რომ აუცილებლად დავინტერესდებოდი ამ თეატრის საკითხით. შემდეგ აღმოვაჩინე, რომ ეს ყოფილა გუბერნატორი კირკიტაძე, რომელიც თეატრების თემით დაინტერესდა და ეს თავისთავად კარგი ფაქტია. გავიგე, რომ რუსთავის თეატრი, ისევე როგორც ბევრი სხვა დაწესებულება შპს-დ არის გადაქცეული, გამოიყენებს სახელმწიფო ქონებას და მერიას შეუძლია როგორც დანიშნოს, ისე გაათავისუფლოს მისი ხელმძღვანელი. ასე რომ ჩვენ არაფრის გაკეთება არ შეგვიძლია გარდა იმისა, რასაც აქამდეც აკეთებდა კულტურის სამინისტრო. ის თითო სპექტაკლს უფინანსებდა ასეთ თეატრებს. ჩემი პირველივე დღეები ამ თანამდებობაზე იმით დაიწყო, რომ რამდენიმე თეატრში იყო გაუგებრობა,

მაგრამ მე მგონი თანდათან ჩავაქრობთ ამ ცხელ წერტილებს. ყველას გვჭირდება მომლაპარაკებლის ნიჭი.

ერთ-ერთმა ქალბატონმა იკითხა, ხომ არ დაბრუნდება თეატრებში დიქტატურა. მმართველებთან დაკავშირებითაც არის აზრთა სხვადასხვაობა. ბევრი მათ ხელისუფლების კომისრებს ეძახის და ფიქრობს, რომ უნდა შეიცვალოს ისინი. პარლამენტში თეატრის წარმომადგენლები ბევრნი არიან და გვეუბნებიან, რომ ყველა კარგ ცვლილებას კონსტიტუციაში მხარს დაუჭერენ. გარდა ამისა თეატრალური საზოგადოება მთხოვს შეხვედრას და აუცილებლად შევხვდები, მაგრამ ძველისკენ არ დავბრუნდებით. ჩვენ მოწადინებულები ვართ, ლიბერალური პოლიტიკა ვაწარმოოთ. ყველა ორგანიზაციას თვითონ უნდა შეემძლოს ხელმძღვანელის არჩევა და იმ წესების დაწესება, რაც მას თავად უკეთესად მიაჩნია.

სამუსიკო სკოლები ასევე ჩვენი ერთ-ერთი დიდი პრობლემაა. ჩემს ახალგაზრდობაში არსებობდა ტექნიკუმები, რომლებიც სამუსიკო სკოლასა და კონსერვატორიას შორის ხიდივით იყო, მაგრამ ეს რგოლი აღარ არსებობს. თუ სპეციალურ მომზადებას არ გაივლის ახალგაზრდა მუსიკოსი, ის ვეღარ შეძლებს კონსერვატორიაში ჩაბარებას. ჩვენთან არსებობს ნიჭიერთა ათწლედი, რომელიც არის ერთადერთი ორგანიზაცია, სადაც შეუძლია ახალგაზრდას ისწავლოს და შემდეგ კონსერვატორიაში უფრო თამამად მოხვდეს. მაგრამ ნიჭიერთა ათწლედს ადრე საცხოვრებელი ჰქონდა, სადაც რეგიონებიდან ჩამოსული ახალგაზრდები ცხოვრობდნენ. ამის საშუალება ახლა აღარ გვაქვს.

სამუსიკო ინსტრუმენტებზე იყო საუბარი. ეს მართლაც დიდი პრობლემაა. რამდენიმე ქვეყანაში ვნახე, რომ ოპერასთან არსებობს სამუსიკო ინსტრუმენტების და ნოტების მაღაზია, რაც ჩვენთან არ არის. ძალიან ბევრ ბავშვს მართო იქ გამოფენილმა საკრავებმა შეიძლება გაუღვიძოს მუსიკისადმი სიყვარული. ორკესტრების ხელმძღვანელები ჩივიან, რომ რამდენიმე წელიწადში შეიძლება ამა თუ იმ ინსტრუმენტზე შემსრულებელი აღარ გვყავდეს. ამ საკითხსაც მივხედავთ.

ვესაუბრე დათო საყვარელიძეს და ვკითხე, როდის დამთავრდება რემონტი ოპერაში. სარემონტო სამუშაოებს ფონდი “ქართუ” აფინანსებს. რემონტი სავარაუდოდ ზაფხულის ბოლოს ან სექტემბრის დასაწყისში დამთავრდება. რაც შეეხება მუსიკოსებს, რომლებიც სხვაგან შემხვდნენ, მათ შესანიშნავი ინსტრუმენტები ჰქონდათ. ძალიან კარგი და ძვირადღირებული ვიოლინოები აქვთ. თუმცა ზოგან მართლაც საშინელი მდგომარეობაა ინსტრუმენტების მხრივ. ხშირად ბავშვებს ვერც ასწავლიან სკოლებში, იმდენად მოძველებულია ინსტრუმენტები. მომავალი წლის ზაფხულში თბილისის, ქუთაისის და ბათუმის ოპერა მიემგზავრება ესტონეთში, სადა ტარდება ოპერის საერთაშორისო ფესტივალი.

კინომცოდნეებზე იყო საუბარი. ბედნიერებაა, რომ ბატონი გოგი ჰყავს ქვეყანას. მისგან მე თვითონ ვსწავლობ ტელევიზიიდან, ისეტი მეგობრობა არ მაკავშირებს, რომ ვუსმინო და გავიზარდო. იმედი მაქვს გამოვძებნით ისეთ ფორმებს, როგორც არხი “კულტურა”, სადაც იქნება ფილმები და მათი განხილვა, ყველაფერი ის, რაც ეკადრება კარგ არხს. როგორც ვიცი, მეორე არხი შეიძლება გამოვიყენოთ, შეიძლება სულ სხვა არხიც გავხსნათ.

თქვენ ბრძანეთ, რომ ადრე ოთხმოცამდე კინოთეატრი არსებობდა. ახლა თბილისში არის ორი დიდი კინოთეატრი, კინოთეატრი “საქართველო” და ერთიც გლდანში, თუ არ ვცდები. გასაგებია, ესეც არ მუშაობს. ერთიც ბათუმშია. მე ძველი კინოს მოყვარული ვარ. საქართველოს ქალაქებში არსად არ არის, მაგრამ დღეს სხვა

საშუალება გვაქვს. ციფრული აპარატით შეიძლება ჩვენება. ჩემი ინფორმაციით ოცდაათამდე კინოთეატრის აღდგენა ადვილი შესაძლებელია. ისინი ჯობია სახელმწიფოს ეგიდის ქვეშ იყოს ან ქალაქმა მოუაროს თავის კინოთეატრს, იმიტომ რომ კინომესაკუთრეს ათასნაირად შეუძლია გაზარდოს ბილეთების საფასური, რეგიონებში კი ძალიან გვიჭირს. ეს კინოთეატრები გარდა ამისა შესაძლებელია დისკუსიებისთვის გამოიყენო, შეიძლება გაიმართოს ფილმებზე საუბარი ჩვენს კინომცოდნეებთან ერთად. მახსოვს დრო, როცა ფელინი აკრძალული იყო. პატარა კინოთეატრში ვუყურებდით, იყო ხალხი, რომელიც მიხსნიდა და ამან ძალიან გაზარდა ჩემი სამყარო. დანამდვილებით ვიტყვი, რომ 2013 წელს ამ სისტემას ადგილიდან დავძრავთ და საქართველოში მეტი კინო გვექნება.

როგორ შევარჩევთ კადრებს. ჯერ მინდა რამდენიმე ადამიანთან ერთად შევიკრიბოთ და მოვილაპარაკოთ იმ სისტემაზე, თუ როგორ შევარჩიოთ ბორდების წევრები. ეს თქვენთვის რა თქმა უნდა გადება ცნობილი.

რაც შეეხება “ქართუს”, ის კერძო ჯგუფია და იმიტომ ძალიან გამიჭირდება ახლა მასზე საუბარი, მაგრამ თუ ამდენს გვეხმარებოდნენ ალბათ კიდევ დაგვეხმარებინან. აქ სახელმწიფოზეა საუბარი. მუდმივად ერთი და იგივე ჯგუფი ხომ ვერ დაგვეხმარება. მთავარია როგორ დავლაგდებით და როგორ მოვიზიდავთ. გვაქვს გეგმა, რომელიც ჯერ არ მინდა გავაჟღერო.

ყველანაირად შევეცდებით პროფესინალი ხელოვანები დაბრუნდნენ საქართველოში. აღსანიშნავია, რომ ბევრი მათგანი, ვინც საქართველოდან წავიდა, შემდეგ თვითონ გახდა მეცენატი და სხვებს ეხმარება. ოპერაში ბევრი ასეთი მაგალითი გვაქვს. ხელოვანებს პირობები უნდა შევუქმნათ, რომ დაბრუნდნენ.

მარინე მიზანდარი, საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის მოადგილე - ვენეციის ბიენალესთან დაკავშირებით მსურს კომენტარის გაკეთება. სამინისტროში დღეს ჩემი პირველი სამუშაო დღე იყო და შევხვდი საერთაშორისო პროექტების დეპარტამენტის თანამშრომლებს. სხვა საკითხებთან ერთად რა თქმა უნდა ამ საკითხზეც ვისაუბრეთ. ალბათ ყველა დამეთანხმება, რომ საჭიროა ამ ტრადიციის უწყვეტობა და მთელი რიგი სპეციალისტების დახმარება დაგვჭირდება, რომ ეს წელსაც განხორციელდეს. ვენეციის ბიენალეზე ქართველი ხელოვანების მონაწილეობა ძალიან მნიშვნელოვანია როგორც თავად ქართველი ხელოვანების განვითარებისთვის, ისე ქვეყნის თვალსაჩინოებისთვის.

დიდი მადლობა ყველა საინტერესო აზრების გაზიარებისთვის, ეს ჩვენთვის ძალიან სასარგებლო და მნიშვნელოვანია. გეთანხმებით, კულტურა პირველ რიგში არის ფასეულობათა ერთობლიობა. იმაშიც დაგეთანხმებით, რომ უკეთეს შედეგს მივიღებთ თუ ქალაქის, უბნის მოსახლეობას ჩავრთავთ იმ პროექტის განხილვაში, რომლის განხორციელებასაც ვაპირებთ. პირველ რიგში რა თქმა უნდა მნიშვნელოვანი სტრუქტურული ცვლილებები იქნება განსახორციელებელი. მნიშვნელოვანი იქნება დამოკიდებულების გარკვევა იმ უწყებებს შორის, რომლებიც ექვემდებარება სამინისტროს ან მის ირგვლივ ტრიალებს. უნდა გაირკვეს ვის რა ფუნქცია და პასუხისმგებლობა აკისრია. ვიღებ შენიშვნას ხელოვნებათმცოდნეებთან დაკავშირებით. ჩვენ ნამდვილად გვაკლდა სამოქალაქო პოზიცია. კულტურული ორგანიზაციების პირველი მოვალეობა მაინც სამოქალაქო პოზიციების დაცვა უნდა იყოს.

რაც მთავარია კულტურის პოლიტიკის შემუშავებაზე უნდა დავიწყოთ მუშაობა, იმიტომ რომ ეს არის მთავარი და ყველაფრის განმსაზღვრელი. დღეს შევეცადე

მომეპოვებინა კანონმდებლობა, რომლითაც რეგულირდება დღევანდელი საქმიანობა საქართველოში კულტურის სფეროში. ეს არის “საქართველოს კანონი კულტურის შესახებ”, რომელიც 1997 წლით თარიღდება და ძალიან მოძველებულია. ეს ეხება კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის კანონსაც. ესეც უნდა იყოს ნაწილი კულტურის პოლიტიკისა, რომელიც ცხადად უნდა ვთქვათ, რომ არ არსებობს და რომლის შესამუშავებლად დაგვჭირდება ყველა ხელოვანის თუ ხელოვნებათმცოდნის, ამ სფეროში მოღვაწე ყველა გამოცდილი ადამიანის დახმარება. დიდი მადლობა მინდა ვუთხრა ბატონ გოგის იმისათვის, რომ რუმინული კინოცენტრის ჩამოყალიბების ისტორიაზე ისაუბრა. ყველაფერი დაიწყო იდეით, დასხდნენ ადამიანები და რაღაც მოიფიქრეს და ეს არის მთავარი, იმიტომ რომ თუ კარგი იდეები გვექნება, განხორციელების საშუალებას ყოველთვის გამოვნახავთ.